Euroopa Parlament
2024-2029

Euroopa Liidu eluasemekriisi erikomisjon

2025/2070(INI)

15.9.2025

RAPORTI PROJEKT

Euroopa Liidu eluasemekriisi ning korraliku, kestliku ja taskukohase eluaseme tagamise lahenduste kohta
(2025/2070(INI))

Euroopa Liidu eluasemekriisi erikomisjon

Raportöör: Borja Giménez Larraz

SISUKORD

lk

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....3

SELETUSKIRI 14

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

Euroopa Liidu eluasemekriisi ning korraliku, kestliku ja taskukohase eluaseme tagamise lahenduste kohta
(2025/2070(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse oma 18. detsembri 2024. aasta otsust Euroopa Liidu eluasemekriisi erikomisjoni moodustamise ning selle vastutusalade, liikmete arvu ja ametiaja kindlaksmääramise kohta[1],

– võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artikli 5 lõikeid 1 ja 3 ning protokolli nr 2 subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise kohta,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 9, 14, 151 ja 153 ning protokolli nr 26 üldhuviteenuste kohta,

– võttes arvesse Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) 31. mai 2021. aasta aruannet „Brick by Brick: Building Better Housing Policies“ (Kivi kivi peale: loome parema eluasemepoliitika),

– võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikleid 16, 17 ja artikli 34 lõiget 3,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1028, milles käsitletakse lühiajalise majutuse üüriteenustega seotud andmete kogumist ja jagamist ning millega muudetakse määrust (EL) 2018/1724[2],

– võttes arvesse komisjoni 20. detsembri 2011. aasta otsust 2012/21/EL Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes (C(2011)9380),

– võttes arvesse komisjoni 29. jaanuari 2025. aasta teatist „ELi konkurentsivõime kompass“ (COM(2025)0030),

– võttes arvesse Euroopa sotsiaalõiguste samba 19. põhimõtet,

– võttes arvesse komisjoni 1. aprilli 2025. aasta teatist „Ajakohastatud ühtekuuluvuspoliitika: vahehindamine“ (COM(2025)0163),

– võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 16. septembri 2020. aasta arvamust „Üldine juurdepääs inimväärsele, kestlikule ja pikaajaliselt taskukohasele eluasemele“ (omaalgatuslik arvamus)[3],

[1] ELT C, C/2025/1982, 11.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1982/oj.
[2] ELT L, 2024/1028, 29.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1028/oj.
[3] ELT C 429, 11.12.2020, lk 93.

– võttes arvesse Euroopa Investeerimispanga Grupi taskukohase ja kestliku eluaseme tegevuskava, mis käivitati 2025. aasta juunis,

– võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 6. mai 2025. aasta arvamust 02/2025 (vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 322) komisjoni 1. aprilli 2025. aasta ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrusi (EL) 2021/1058 ja (EL) 2021/1056 seoses erimeetmetega strateegiliste probleemide lahendamiseks vahehindamise raames (COM(2025)0123) ning komisjoni 1. aprilli 2025. aasta ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+), seoses erimeetmetega strateegiliste probleemide lahendamiseks (COM(2025)0164),

– võttes arvesse kodukorra artikleid 55 ja 213,

– võttes arvesse Euroopa Liidu eluasemekriisi erikomisjoni raportit (A8-0000/2026),

A. arvestades, et kodu pole üksnes peavari, vaid perekondade ja kogukondade kasvu ning õitsengu alus[4]; arvestades, et eluasemete kallidus mõjutab Euroopas üha enam mitte ainult madala, vaid ka keskmise sissetulekuga perekondi[5]; arvestades, et see olukord mõjutab eriti noori eurooplasi, kellel on üha raskem vanematekodust lahkuda, mis 2023. aastal toimus keskmiselt 26,3 aasta vanuselt[6]; arvestades, et perekondadesse investeerimine tähendab investeerimist Euroopa tulevikku;

B. arvestades, et eluasemepoliitika kuulub liikmesriikide pädevusse ja EL on kohustatud järgima subsidiaarsuse põhimõtet vastavalt ELi lepingu artikli 5 lõikele 1; arvestades, et ELi poliitikal võib olla otsene ja kaudne mõju eluasemete pakkumist ja nõudlust määravatele teguritele; arvestades, et vaja on terviklikku ja kohandatud lähenemisviisi, mis vastandub põhimõttele „üks sobib kõigile“;

C. arvestades, et eluasemeprobleemid on liikmesriikides, piirkondades ja linnades (sealhulgas maapiirkondades, saartel ja äärepoolseimates piirkondades) erinevad; arvestades, et kohalikel, munitsipaal- ja piirkondlikel asutustel on keskne roll nii vajaduste kindlakstegemisel kui ka kohandatud meetmete väljatöötamisel kohalike probleemide lahendamiseks; arvestades, et tervikliku linnastrateegia edendamine on väga oluline, eriti hõredalt asustatud, maa- ja saarepiirkondades;

D. arvestades, et kriisi peamine põhjus on nii era- kui ka avaliku sektori eluasemete piiratud pakkumine, mis on tingitud ebapiisavast ehitusest ja alainvesteerimisest viimastel aastakümnetel; arvestades, et 2024. aastal langes hoonestustihedus veel 1,6 % võrra ja eluasemeindeks püsis muutumatuna[7]; arvestades, et 2023. aastal vähenes ehituslubade arv põrandapinna kohta 14,6 % ja eluruumide arvu kohta 19,6 % ning on

[4] Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, „Secure access to social and affordable housing for all“ (Kõigi jaoks juurdepääs sotsiaaleluruumidele ja taskukohasele eluasemele), 2024, https://data.europa.eu/doi/10.2864/8806922.
[5] Euroopa Komisjon: Euroopa ehitussektori vaatluskeskus, „Housing affordability and sustainability in the EU“ (Eluasemete taskukohasus ja kestlikkus ELis), november 2019.
[6] Euroopa Parlament, „Tõusvad eluasemekulud Euroopa Liidus – faktid ja infograafikud“, Euroopa Parlamendi veebisait, 17. oktoober 2024.
[7] Eurostat, „Building permit index overview“ (Ehitusloa indeksi ülevaade), Eurostati veebisait, aprill 2025.

alates 2021. aastast märkimisväärselt vähenenud[8]; arvestades, et see langustrend rõhutab vajadust õiguskindluse ja tõhusamate loamenetluste järele; arvestades, et eluaseme taskukohasuse kriis ei ole mitte ainult sotsiaalne probleem, vaid ka suur majanduslik oht ELi konkurentsivõimele; arvestades, et seetõttu on vaja suurendada eluruumide ehitamist ja renoveerimist nii müügiks kui ka üüriks;

E. arvestades, et maakasutuse muutmise ja maa majandamise menetluste kiirendamine on väga oluline, et tagada maa kättesaadavus ehitamiseks; arvestades, et linnaplaneerimismenetluste praegune keerukus ja ajamahukus (sageli üle kümne aasta) takistab uute eluasemete arendamist; arvestades, et OECD andmetel tulenevad need pakkumise ja nõudluse ebakõlad geograafilistest ja regulatiivsetest piirangutest paljudes linnades, sealhulgas maakasutuse ja üldplaneeringu sätetega seotud piirangutest[9];

F. arvestades, et 10,6 % ELi kodanikest on teatanud, et nad ei suutnud 2023. aastal oma kodu piisavalt kütta[10]; arvestades, et peamised ELi õigusaktid mõjutavad seda valdkonda ja vaja on realistlikke lahendusi;

G. arvestades, et eluasemetel lasub ülemäärane maksukoormus, kusjuures omaniku kasutuses olevate eluasemete tegelik maksu piirmäär[11] on mõnes liikmesriigis kuni 30 %[12];;

H. arvestades, et pärast COVID-19 pandeemiat[13] suurenesid ehituskulud alates 2021. aastast märkimisväärselt ja olukorda halvendas veelgi Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu, mis tõi kaasa tarneahela häired, kõrgemad energiahinnad, tööjõupuuduse ja tõusvad intressimäärad;

I. arvestades, et hoolimata mõningasest taastumisest oli ehitustoodang 2019. aastal endiselt 8,3 % väiksem kui 2007. aastal[14]; arvestades, et muude meetmete hulgas saab tootlikkust, tõhusust ja tasuvust parandada lubade ja haldusmenetluste digiteerimise, robotiseerimise, tehisintellekti, moodulehituse ja objektivälise ehituse ning seeria- ja tööstusehituse abil;

J. arvestades, et ELi kodanikel on õigus omandile, nagu on sätestatud ELi põhiõiguste hartas; arvestades, et 2023. aastal olid 69,2 % ELi leibkondadest omanikud-kasutajad[15], mis näitab, kui oluline on kinnisvara omamine stabiilsuse edendajana; arvestades, et

---

[8] Samas.
[9] OECD, „Brick by Brick: Building Better Housing Policies“ (Kivi kivi peale: loome parema eluasemepoliitika), OECD kirjastus, Pariis, 2021.
[10] Eurostat, „SDG 7 – Affordable and clean energy“ (Taskukohane ja puhas energia), Eurostati veebisait, aprill 2025.
[11] Millar-Powell, B. jt, „Measuring effective taxation of housing: Building the foundations for policy reform“ (Eluaseme tegeliku maksustamise mõõtmine: poliitikareformi aluste rajamine), OECD maksustamisalased töödokumendid, nr 56, OECD kirjastus, Pariis, https://doi.org/10.1787/0a7e36f2-en.
[12] Instituto de Estudios Económicos, „La fiscalidad de la vivienda en España – Una propuesta de mejora“, instituudi Instituto de Estudios Económicos veebisait, mai 2025.
[13] Eurostat: Statistics Explained, „Construction producer price and construction cost Index overview“ (Statistika selgitus, ehituse tootjahinna- ja ehituskulude indeksi ülevaade), Eurostati veebisait, oktoober 2024.
[14] Eurostat, „Key figures on European business – Construction“ (Euroopa äriühingute põhinäitajad – ehitus), Eurostati veebisait, juuni 2022.
[15] Eurostat, „Living conditions in Europe - housing“ (Elutingimused Euroopas – eluase), Eurostati veebisait, detsember 2024.

vara mitteaustamine mõjutab kogukondi ja eelkõige väikekinnisvaraomanikke; arvestades, et omanike õiguste, haavatavate leibkondade ja eluasemevajadustega peredega tegelemise eest vastutavad liikmesriigid ja ametiasutused;

K. arvestades, et ehitus- ja renoveerimissektori ettevõtted on teatanud oskustööliste puudusest[16]; arvestades, et ehitustöötajad kuuluvad Euroopas viie peamise tööjõupuudusega silmitsi seisva töötajarühma hulka;

L. arvestades, et 2019. aastal tegutses ELi ehitussektoris ligikaudu 3,4 miljonit ettevõtet[17], millest enamik on väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd)[18], kes tootsid 549 miljardi euro väärtuses lisaväärtust ja andsid tööd 12,7 miljonile inimesele;

M. arvestades, et eluasemevajaduste rahuldamiseks ning ehituse ja renoveerimise toetamiseks on oluline tagada juurdepääs eluaseme rahastamisele; arvestades, et laenude kättesaadavuse parandamine, seadmata ohtu makromajanduslikku konservatiivsust, peaks olema osa tasakaalustatud reageerimisest eluasemekriisile; arvestades, et juurdepääs ehituslaenudele on alates 2008. aastast märkimisväärselt halvenenud ja pangad on teatanud laenunõudluse vähenemisest kogu ELis, eelkõige kinnisvarasektoris[19]; arvestades, et erasektori arendajatel on head võimalused mitmekesiste eluasemelahenduste tõhusaks ja kestlikuks pakkumiseks, ilma et selleks oleks vaja ulatuslikku riigi sekkumist;

N. arvestades, et sotsiaaleluruume ja taskukohaseid eluasemeid rahastavad riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused ning eluaseme lõppkasutajad; arvestades, et 2024. aastal kulutati ligikaudu 7 % ELi taaste- ja vastupidavusrahastust sotsiaaleluruumidele ja muule sotsiaalsele taristule; arvestades, et Euroopa Investeerimispanga Grupp käivitas 2025. aasta juunis oma esimese taskukohase eluaseme tegevuskava[20]; arvestades, et EIP tegevuskava hõlmab selliseid rahastamisvahendeid nagu laenupõhine rahastamine, vahendatud laenud, omakapital ja nõustamisteenused; arvestades, et EIP rõhutab, et eluasemekriisi põhiprobleem on pakkumise puudumine, mis mõjutab sotsiaalset ühtekuuluvust ja ELi konkurentsivõimet;

O. arvestades, et komisjoni ettepanek ühtekuuluvuspoliitika vahehindamise kohta sisaldab võimalust kahekordistada taskukohaste eluasemete jaoks kättesaadavaid rahalisi vahendeid ning liikmesriikide võimalust osa oma praegustest rahastamisprogrammidest vabatahtlikult ümber jaotada; arvestades, et Euroopa Kontrollikoda on rõhutanud, et see ettepanek ei sisalda ühtegi viidet puudujääkide analüüsile, milles selgitatakse välja, kus ELi sekkumist on kõige rohkem vaja[21]; arvestades, et ühtekuuluvuspoliitika vahendeid

---

[16] Euroopa Tööjõuamet, „Report on labour shortages and surpluses 2023“ (Tööjõupuuduse ja tööjõu ülejäägi 2023. aasta aruanne), mai 2024, lk 51.
[17] Eurostat, „Key figures on European business – Construction“ (Euroopa äriühingute põhinäitajad – ehitus), Eurostati veebisait, juuni 2022.
[18] SMEunited, „Construction“ (Ehitus), SMEunited'i veebisait.
[19] Euroopa Keskpank, „The euro area bank lending survey – fourth quarter of 2023“ (Euroala pankade laenutegevuse uuring – 2023. aasta neljas kvartal), Euroopa Keskpanga veebisait, jaanuar 2024.
[20] Koh, P. „Affordable housing in Europe needs creative ideas to bridge funding gap“ (Taskukohased eluasemed Euroopas eeldavad loovaid ideid rahastamislünga täitmiseks), Euroopa Investeerimispanga Grupi veebisait, 3. juuli 2025.
[21] Euroopa Kontrollikoja arvamus 02/2025, mai 2025.

tuleks kasutada strateegiliselt ning tõhusate ja läbipaistvate menetluste abil; arvestades, et ühtekuuluvuspoliitika üksi ei suuda praegust eluasemekriisi lahendada, sest EIP aruande 2024/2025[22] jaoks tehtud majandusanalüüsi kohaselt on taskukohaste eluasemete investeerimispuudujääk hinnanguliselt 270 miljardit eurot aastas; arvestades, et avaliku sektori vahendeid tuleks täiendada erasektori investeeringute ligimeelitamisega;

P. arvestades, et 2023. aastal lahkusid noored kogu ELis vanematekodust keskmiselt 26,3 aasta vanuselt[23], ja teatavates liikmesriikides ei olnud peaaegu 70 %-l 18–34-aastastest noortest täiskasvanutest muud võimalust kui jätkata elamist oma vanemate juures[24]; arvestades, et see viivitus vanematekodust lahkumisel takistab noorematel põlvkondadel iseseisva elu alustamist ja sunnib paljusid kodanikke lükkama edasi olulisi eluotsuseid, näiteks pere loomist;

Q. arvestades, et Euroopas on jätkuv eluasemekriis, mis mõjutab peamiselt madala ja keskmise sissetulekuga leibkondi[25]; arvestades, et madala ja keskmise sissetulekuga leibkondade ostujõu vähenemine mõjutab negatiivselt võimalust taskukohast eluaset osta või üürida; arvestades, et kinnisvarainvesteeringud tagavad õiguse omandile, nagu on sätestatud ELi põhiõiguste hartas, ning on lisasissetuleku allikas pensionäridele ja peredele, kes on oma töö ja vaevaga teenitud säästud investeerinud;

R. arvestades, et taskukohaste eluasemete ja sotsiaaleluruumide kohta puudub nii akadeemilises kirjanduses kui ka ELi õigustikus ühtne määratlus ning nende määratlemise kriteeriumid kuuluvad eranditult iga liikmesriigi pädevusse; arvestades, et uus ELi tasandil rõhuasetus eluasemele on tekitanud elava poliitilise arutelu sobivate üleeuroopaliste määratluste üle, mis võiksid investeeringuid hõlbustada; arvestades, et ÜRO Elukeskkonnaprogramm peab eluaset taskukohaseks, kui igakuised netokulud eluasemele ei ületa 30 % leibkonna igakuisest kogutulust[26]; arvestades, et see lähenemisviis on kooskõlas taskukohase eluaseme poliitika ja õigusraamistikuga liikmesriikides ning erinevates ELi institutsioonides ja asutustes kasutatavate määratluste ja kriteeriumidega; arvestades, et Euroopa Parlament osaleb aktiivselt selles arutelus ja võib vajaduse korral kohandada peamisi määratlusi pärast edasist suhtlust ELi muude institutsioonide ja asutustega, samuti liikmesriikide ja teiste sidusrühmadega;

S. arvestades, et väga oluline on hankida rohkem andmeid eluasemetega seotud olukorra ja

---

[22] Euroopa Investeerimispanga Grupp, „EIB Investment Report 2024/2025 – Innovation, integration and simplification in Europe“ (EIP investeerimisaruanne 2024/2025 – Innovatsioon, integratsioon ja lihtsustamine Euroopas), Euroopa Investeerimispank, märts 2025.

[23] Eurostat, „Age of leaving the parent home steady in 2023“ (Vanematekodust lahkumise vanus püsib 2023. aastal stabiilne), Eurostati veebisait, 30. september 2024.

[24] Eurostat, „Share of young adults aged 18-34 living with their parents by self-defined current economic status“ (Vanemate juures elavate 18–34-aastaste noorte osakaal, isehinnatud praeguse majandusliku seisundi järgi), Eurostati veebisait, juuli 2025.

[25] Declós, C., „From market good to social right? Shifting approaches to housing in Europe“ (Turukaubast sotsiaalne õiguseni? Muutuvad lähenemisviisid eluasemele Euroopas), Barcelona Centre for International Affairs, 30. september 2021.

[26] ÜRO Elukeskkonnaprogramm, „Capacity Development on SDGs Indicators Monitoring and Reporting – Indicator 11.1.1: Adequate housing and slum upgrading“ (Suutlikkuse arendamine kestliku arengu eesmärkide näitajate seire ja aruandluse alal – näitaja 11.1.1.: piisav eluase ja slummide elukeskkonna parandamine), ÜRO Elukeskkonnaprogrammi veebisait, aprill 2022.

vajaduste kohta liikmesriikides; arvestades, et andmete kogumine ja võrreldavus on endiselt probleem, kuna eluasemepoliitika on sügavalt juurdunud kohalikus ja territoriaalses kontekstis; arvestades, et komisjoni sõnul on vaja rohkem tõendeid lühiajalise üüri mõju kohta eluasemeturu hindadele; arvestades, et OECD on rõhutanud, et suurem paindlikkus üürileandjate ja üürnike vahelistes suhetes, sealhulgas üürikontrolli valdkonnas, võib soodustada eluasemeinvesteeringuid, leevendada lõhet pakkumise ja nõudluse vahel ning vähendada takistusi elukoha vahetamisele[27];

ELi roll eluasemepoliitikas

EL ja riikide ametiasutused

1. väljendab muret ELi mõjutava eluasemekriisi üle, eelkõige selle mõju üle noortele ning madala ja keskmise sissetulekuga peredele; on mures probleemide pärast, millega noored vanematekodust lahkumisel ja nende pereelu mõjutavate isiklike valikute tegemisel silmitsi seisavad;

2. väljendab heameelt komisjoni ülesande üle töötada välja uus ambitsioonikas elamuehituse strateegia ja taskukohaste eluasemete kava, tingimusel et see järgib subsidiaarsuse põhimõtet ning põhineb andmetel ja tõenditel, võttes arvesse iga liikmesriigi, piirkonna ja kohaliku omavalitsuse konkreetseid vajadusi; kutsub komisjoni üles kutsuma kokku esimese ELi elamumajanduse tippkohtumise;

Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused

3. nõuab, et EL ja selle liikmesriigid austaksid ning rõhutaksid kohalike ja piirkondlike omavalitsuste keskset rolli eluasemevajaduste väljaselgitamisel ja kohalikele elanikele suunatud meetmete kavandamisel; rõhutab integreeritud linnastrateegiate edendamise tähtsust; nõuab, et kohalikele omavalitsustele tagataks otsene juurdepääs ELi eluasemefondidele ja neile antaks volitused neid hallata, kuna nad tunnevad paremini kohalikke vajadusi;

4. nõuab lihtsustamise ja suurema suutlikkuse edendamist, rakendades mitmetasandilise valitsemise lähenemisviisi, sealhulgas haldus- ja digimeetmeid, et töötada välja kestlikud ja taskukohased eluasemeprojektid; kutsub komisjoni üles avaldama sellega seoses parimad tavad, mis keskenduvad piirkondadele, kus rahvastik on vähenenud või vähenemas; nõuab ühendatust käsitlevate projektide edendamist maapiirkondades, piiriülestes, saare- ja äärepoolseimates piirkondades, et tagada õigus paigale jääda ja võimaldada kohalikul elanikkonnal oma päritolukohas elada; nõuab, et komisjon koostaks sellega seoses maa-, saare- ja äärepoolseimate piirkondade jaoks ning piiriüleseks koostööks konkreetse eluasemekava;

Pakkumise suurendamine

[27] OECD, „Brick by Brick: Building Better Housing Policies“(Kivi kivi peale: loome parema eluasemepoliitika), OECD kirjastus, Pariis, 2021.

Regulatiivse koormuse vähendamine ja lihtsustamise edendamine

5. rõhutab, et eluasemekriisi peamine põhjus on eluruumide ebapiisav pakkumine; kutsub ametiasutusi üles võtma kiireloomulisi meetmeid eluasemete pakkumise suurendamiseks, vähendades regulatiivset koormust kogu väärtusahela ulatuses, kõrvaldades takistused ja bürokraatia ning leevendades kohalikes, riiklikes ja ELi õigusaktides esinevaid kitsaskohti, mis kahjustavad ehitus- ja renoveerimissektori konkurentsivõimet; nõuab ELi regulatiivse koormuse horisontaalset kontrollimist; nõuab sellega seoses, et komisjon ja Euroopa Kontrollikoda korraldaksid ühise regulatiivse auditi ELi õigusaktide kohta, mis võivad takistada eluasemete pakkumist; tuletab meelde, et tõendid näitavad, et hinnakontroll ja range sekkumine on ebatõhusad, halvendades sageli olukorda;

6. nõuab tungivalt jõupingutuste tegemist ehitusmaa kättesaadavuse parandamiseks, eelkõige tihedalt asustatud piirkondades; nõuab tungivalt, et pädevad ametiasutused mobiliseeriksid riigile kuuluva maa ja lihtsustaksid üldplaneeringu tegemist nii sotsiaaleluruumide kui ka taskukohaste eluasemete ehitamiseks; kutsub liikmesriike üles võtma kasutusele integreeritud lähenemisviise, mis arvestavad nii keskkonnaalaseid kui ka majanduslikke eesmärke;

7. kutsub pädevaid avaliku sektori asutusi üles hõlbustama loamenetlusi, muutes need märkimisväärselt kiiremaks ja lihtsamaks, sealhulgas selliste meetmete abil nagu ametiasutuste positiivse vaikimise põhimõtte kehtestamine uute ehitus- ja renoveerimistööde ehituslubade väljastamisel, välja arvatud keskkonna, kultuuripärandi või ajaloomälestiste kaitsega seotud juhtudel; kutsub komisjoni üles avaldama uuringu, milles hinnatakse lubade saamise ja litsentsimenetluste läbimiseks kuluva ülemäärase aja põhjuseid;

8. on veendunud, et EL peaks säilitama võrdsed tingimused ja tagama avaliku sektori vahendite tõhusa kasutamise; nõuab suuremaid jõupingutusi energiaostuvõimetuse vastu võitlemisel; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles integreerima komisjoni renoveerimislaine strateegia täielikult eluasemepoliitikasse, tagades, et hoonete renoveerimisel keskendutakse mitte ainult energiatõhususele, vaid ka eluasemete pakkumise suurendamisele;

9. kutsub liikmesriike üles edendama eluasemepoliitika puhul tõhusat ja stiimulitel põhinevat maksusüsteemi; on seisukohal, et OECD rahvusvahelised standardid seoses eluasemepoliitikaga (nt maksusoodustus tarbijale, paindlikkus üürileandja ja üürniku vahelistes suhetes ning üürikontrolli vältimine) on osutunud kasulikuks, soodustades eluasemeinvesteeringuid ja aidates ohjeldada eluasemehindade survet, stimuleerides seeläbi pakkumist suure nõudlusega piirkondades;

Ehitusmaterjalid

10. nõuab, et komisjon avaldaks aruande ehitusmaterjalide hinda ja tarnimist mõjutavate ELi õigusaktide kohta, et selgitada välja, vaadata üle ja kõrvaldada kulude suurenemist soodustavad tegurid;

Tootlikkus ja innovatsioon

11. julgustab pädevaid ametiasutusi investeerima eluasemesektori innovatsiooni mitte ainult selleks, et parandada eluasemete kvaliteeti energiatõhususe, heli- ja soojusisolatsiooni, konstruktsiooni tugevuse ja taskukohasuse seisukohast, vaid ka selleks, et suurendada ehitusprotsessi tootlikkust ja tõhusust kiiremate, kulutõhusamate ja vähem töömahukate meetodite, sealhulgas ehitustehnika industrialiseerimise ja digiteerimise kaudu; nõuab ELi ja riiklike vahendite eraldamist, et suurendada ehitussektoris innovatsiooni (eelkõige uute materjalide uurimisele keskenduvate mikroettevõtete ja VKEde innovatsiooni) toetamist;

Õiguskindluse tagamine: põhiõigus eraomandile

12. tuletab meelde, et ELi kodanikel on õigus omada, kasutada, käsutada ja pärida seaduslikult omandatud vara; nõuab õiguskindluse, majandusliku stabiilsuse ja julgeoleku tagamise põhielemendina ELi tasandil kooskõlastatud poliitikat kõigi ebaseadusliku eluaseme hõivamise vormide ennetamiseks ja käsitlemiseks; nõuab Euroopa registri loomist ebaseadusliku hõivamise kohta, et toetada koostööd, andmete kogumist ja teabe jagamist liikmesriikide vahel ning teha kindlaks kuritegevusega seotud hõivamismustrid; peab hädavajalikuks kaitsta õigust omandile ja võidelda ebaseadusliku hõivamise vastu, tagades tõhusad ja kiired õiguslikud mehhanismid vara tagasisaamiseks;

Konkreetsete tööjõuvajaduste rahuldamine: talentide ligimeelitamine ja innovatsiooni soodustamine

13. väljendab muret tööjõupuuduse ja konkurentsivõime puudumise pärast ehitus- ja renoveerimissektoris ning oskustööliste nappuse pärast; julgustab ehitusettevõtteid investeerima rohkem noorte kutseharidusse ja -õppesse ning elukestvasse õppesse, et võimaldada töötajatele täiend- ja ümberõpet;

14. nõuab tungivalt, et liikmesriigid ja komisjon kasutaksid kooskõlas Euroopa Kutseõppe Arenduskeskuse (Cedefop) ehitustööstuse oskuskaardiga tõhusalt olemasolevaid vahendeid ehitussektoris oskuste vastavusse viimiseks tööturu vajadustega, et aidata suure tööjõupuudusega piirkondi; väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle luua ühtne digitaalne deklareerimisportaal töötajate lähetamise halduskoormuse vähendamiseks[28] ning nõuab selle kiiret läbirääkimist ja rakendamist; nõuab tungivalt, et liikmesriigid kasutaksid töötajate lähetamise deklaratsioonide puhul vabatahtlikku ühtset elektroonilist vormi;

Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad

15. kutsub liikmesriike üles toetama tugevalt ehitus- ja eluasemesektoris tegutsevaid mikroettevõtjaid, VKEsid ja füüsilisest isikust ettevõtjaid ning rõhutab, kui oluline on kõrvaldada regulatiivsed tõkked, mis takistavad nende konkurentsivõimet, talentide ligimeelitamist ja turulepääsu; tunnustab füüsilisest isikust ettevõtjate tööd ja jõupingutusi nende sektorite peamise tööjõuna ning nõuab neile erilist kaitset;

[28] Euroopa Komisjon, „Uus digiplatvorm lähetatud töötajate deklareerimiseks“, Euroopa Komisjoni veebisait, november 2024.

Munitsipaaleluasemete pakkumine

16. tunnistab, et munitsipaaleluasemete kättesaadavus ja eraldamine aitab suurendada eluasemete pakkumist haavatavate rühmade jaoks; kutsub liikmesriike üles kaaluma projekte, mille eesmärk on renoveerida üldkasutatavad hooned elamuteks ja muuta kasutamata üldkasutatavad hooned vajaduse korral sotsiaaleluruumideks; rõhutab, kui oluline on pakkuda munitsipaaleluasemete lahendusi teatavatele sihtrühmadele, näiteks noortele, üliõpilastele või elutähtsate kutsealade töötajatele;

Rahastamise tagamine ja investeeringute hõlbustamine

Erainvesteeringud

17. nõuab tungivalt erainvesteeringute mobiliseerimist, kuna avalik sektor ei suuda praegust likviidsuse puudumist turul üksi lahendada; nõuab, et liikmesriigid ja ELi institutsioonid looksid tingimused erainvesteeringute ligimeelitamiseks madala ja keskmise sissetulekuga leibkondadele eluasemete ehitamiseks; nõuab erakapitali piiriülese kättesaadavuse parandamiseks ühe võimalusena hoiuste ja investeeringute liidu väljakujundamist; võtab teadmiseks ELi väärtpaberistamise raamistiku läbivaatamise, mille komisjon esitas 17. juunil 2025, pöörates nõuetekohast tähelepanu finantsstabiilsuse kaitsmisele, et stimuleerida erainvesteeringuid;

Avaliku ja erasektori koostöö

18. nõuab tugevamaid koostöömehhanisme avaliku ja erasektori vahel, et võimendada erasektori eksperditeadmisi, pakkudes stiimuleid taskukohaste eluasemeprojektidega seotud ettevõtetele, sealhulgas investeeringud taristu arendamisse maapiirkondades ja piirkondades, kus rahvastik on vähenenud; julgustab komisjoni tagama, et renoveerimislaine strateegia looks erasektorile reaalsed investeerimisvõimalused, toetades ulatuslikes linnauuendusprojektides avaliku ja erasektori partnerlust;

Avaliku sektori poolne rahastamine

19. pooldab investeeringute strateegilist ja tõhusat kasutuselevõttu eluasemesektoris, kasutades olemasolevaid ELi vahendeid, nagu Ühtekuuluvusfond või taasterahastu „NextGenerationEU“, ning EIP rolli, kui see on teostatav, tagades liikmesriikide poliitika austamise ja inflatsioonisurve vältimise; julgustab komisjoni ja liikmesriike kaasama tõhusaid, läbipaistvaid, kaasavaid ja õiglaseid jaotusmehhanisme ELi fondidest ja rahastamisvahenditest toetuse saajatele, tagades territooriumide majandusliku arengu;

20. on seisukohal, et ajakohastatud ühtekuuluvuspoliitika ei peaks mitte ainult hoogustama majanduskasvu, edendama piirkondadevahelist lähenemist ja vältima ühtse turu killustumist, vaid tegelema ka linnaarengu ja eluasemeprobleemidega; nõuab suuremat rahalist toetust kohalikele asutustele taskukohaste sotsiaaleluruumide arendamiseks, julgustades samal ajal liikmesriike tagama ELi rahaliste vahendite tõhusa ja läbipaistva kasutamise kõigil riiklikel, piirkondlikel ja kohalikel valitsemistasanditel; nõuab, et ELi investeeringutes järgitaks eakate ja puuetega inimeste juurdepääsumeetmeid, tekitamata eluasemete ehitamisele ja renoveerimisele ebaproportsionaalset ja tarbetut koormust;

21. toetab EIP rolli taskukohaste eluasemete sektori rahastamise toetamisel avalikust ja

erasektorist; toetab EIP Grupi taskukohase eluaseme tegevuskava ja kavatsust lahendada koostöös komisjoniga ühised probleemid seoses taskukohaste eluasemete rahastamisele juurdepääsu tagamisega, sealhulgas stimuleerida investeeringuid uuenduslikku ehitusse, et vähendada kulusid ja ehitusele kuluvat aega; toetab koos riiklike tugipankade ja finantseerimisasutustega üleeuroopalise investeerimisplatvormi loomist, mille eesmärk on suurendada eluasemesektori rahastamist ja toetada liikmesriike vajaduse korral toetavate poliitikaraamistike väljatöötamisel, säilitades samal ajal EIP rolli investeerimispangana ja kaitstes selle AAA-reitingut; väljendab heameelt rahastatavate projektide liikide üle, nagu taskukohane eluase peamistele kutsealadele, üliõpilaste majutus ja eakate eluasemed; toetab veebiportaali „More homes. Better homes“ kui üleeuroopalise investeerimisplatvormi alustala loomist;

Eluasemenõudluse toetamine

Noored

22. rõhutab vajadust pöörata erilist tähelepanu noorematele ja tulevastele põlvkondadele, eriti piirkondades, kus majandusliku sõltumatuse määr on madal ja noortel kulub vanematekodust lahkumiseks rohkem aega; kutsub liikmesriike ja kohalikke omavalitsusi üles edendama meetmeid, mis võimaldavad noortel saada eluasemelaenu, sealhulgas stiimuleid nagu madalamad tehinguhinnad noortele ostjatele ja esmakordsetele ostjatele; nõuab, et esmakordsed ostjad, kes kasutavad kinnisvara teatava ajavahemiku jooksul, vabastataks tehingumaksudest; toetab madala intressiga laenude andmist esmakordsetele ostjatele; nõuab tungivalt, et kehtestataks tagatised, mis kataksid kuni 100 % investeeringutest, et hõlbustada noorte esmakordsete ostjate võimalust saada laenu, seadmata ohtu leibkondade finantsstabiilsust ja turuhindu ülespoole surumata;

23. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles edendama paremat juurdepääsu üürieluruumide lahendustele, nagu üliõpilaste majutus, eelkõige teise linna kolivate üliõpilaste riigisisese liikuvuse toetamiseks, samuti programmi „Erasmus+“ kogemustele, akadeemilistele vahetustele ja praktikale;

Madala ja keskmise sissetulekuga leibkonnad

24. kutsub liikmesriike üles kaaluma kohandatud programme, sealhulgas taskukohase eluaseme pakkumist, et parandada eluaseme kättesaadavust madala ja keskmise sissetulekuga leibkondadele, pöörates erilist tähelepanu strateegilistele ja elutähtsate kutsealade töötajatele, nagu arstid ja õed, õpetajad ja julgeolekutöötajad;

25. väljendab heameelt komisjoni 5. juunil 2025. aastal algatatud konsultatsiooni üle seoses üldist majandushuvi pakkuvate teenuste riigiabi eeskirjade läbivaatamisega ning nende kohaldamisala laiendamise võimalike tagajärgede hindamisega; rõhutab, kui oluline on üldist majandushuvi pakkuvate teenuste eeskirjade kavandatavate muudatuste mõju eelhindamine riikide kaupa;

Perekonnad

26. peab vajalikuks edendada Euroopa tegevuskava perede toetamiseks, pöörates erilist tähelepanu suurtele peredele, üksikvanemaga peredele ja haavatavas olukorras

olevatele peredele; tunnistab põlvkondadevahelise eluasemelõhe olemasolu, kuna eluaseme saamise hilinemine võib olla üks teguritest, mis takistab pere loomist ja süvendab Euroopa demograafilisi probleeme;

Kodutus

27. rõhutab kodutuse vastu võitlemise Euroopa platvormi olemasolu ja nõuab selle töö tugevdamist; kutsub liikmesriike üles võtma lisameetmeid, et tagada kodututele sotsiaaleluruumide kättesaadavus, ja tuletab meelde, et kodutuse vastu võitlemine on sotsiaalpoliitika osa ning kuulub liikmesriikide pädevusse; nõuab Euroopa lastegarantii kiirendatud rakendamist laste kodutuse ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks;

Andmevahetus ja -analüüs

28. julgustab kasutama eluasemeandmete kogumiseks, analüüsimiseks ja jagamiseks Eurostati hiljuti loodud spetsiaalset reaalajas eluasemeandmete ELi digiplatvormi, tagades olemasolevate andmeallikate koostalitlusvõime ja vältides topelttööd; kutsub komisjoni üles koostama igal aastal Euroopa eluasemearuande, milles antakse süsteemne ja võrdlev ülevaade eluasemevaldkonna arengust kogu ELis; julgustab esitama täiendavaid regulaarseid aruandeid ELi eluasemevahendite eraldamise ja kasutamise kohta, et tagada eluasemeprobleemide lahendamisel läbipaistvus, vastutus ja tõhusus;

29. kutsub komisjoni üles tegema andme- ja tõenduspõhise hindamise lühiajalise üürimise mõju kohta eluasemehindadele nii makro- kui ka mikrokinnisvaraturgudel ning olemasolevate eluasemete kättesaadavuse kohta pärast lühiajalist üürimist käsitleva määruse (EL) 2024/1018 täielikku rakendamist; tunnistab süsteemi koostalitlusvõimega seotud raskusi ja probleeme, millega mikroettevõtjad ja VKEd käesolevast määrusest tulenevate kohustuste täitmisel kokku puutuvad; väljendab heameelt komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni 2025. aasta septembri teadaande[29] üle lühiajalise üürimise seadusandliku algatuse kohta, et tegeleda lahendamata probleemidega; nõuab tasakaalustatud lähenemisviisi, milles ühendatakse kinnisvara omamine ja säästev turism vajadusega säilitada eluasemete kättesaadavus ja elamiskõlblikkus ajaloolistes linnakeskustes;

°

° °

30. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, Euroopa Ülemkogule, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Euroopa Regioonide Komiteele ning ELi piirkondlike omavalitsuste juhtidele.

[29] Euroopa Komisjon, „President von der Leyeni 2025. aasta liidu olukorra aruanne“, Euroopa Komisjoni veebisait, 10. september 2025.

SELETUSKIRI

Eluasemete kättesaadavus liidus on muutunud meie aja suurimaks väljakutseks ja meie kodanike peamiseks mureküsimuseks. Viimase kaheksa aasta jooksul on eluasemehinnad liidus tõusnud keskmiselt 48 %, samas kui üürihinnad on tõusnud 18 %, moodustades sageli kuni 40 % leibkonna igakuisest sissetulekust[1]. Kui eluasemete hinnad ei ole taskukohased, mõjutab see ebaproportsionaalselt noori ja kahjustab perekondade stabiilsust. Seepärast võivad Euroopa institutsioonide suunised ja toetus anda selle hädaolukorraga tegelemisel lisaväärtust, mistõttu on käesolev raport eriti oluline.

Kuigi eluasemepoliitika jääb subsidiaarsuse põhimõtte kohaselt riiklikuks, piirkondlikuks ja kohalikuks pädevuseks, on liikmesriikides esile kerkimas ühiste algpõhjuste muster, millest mõned tulenevad ELi õigusaktidest. See nõuab kohandatud eluasemepoliitikal põhinevat mitmetasandilist valitsemist, mille puhul tunnistatakse, et põhimõte „üks sobib kõigile“ ei ole asjakohane, austades seega iga ELi eluasemeturu eripära. Liit ei saa ega tohi asendada liikmesriike eluasemepoliitika juhtimisel. Küll aga peab liit toimima katalüsaatorina, kõrvaldades takistusi, soodustades investeeringuid ja luues vajalikud tingimused, et kõigile kodanikele, peredele ja tulevastele põlvkondadele oleks kättesaadav koht, mida nad saavad nimetada koduks.

Eluasemehindade tõusu peamine põhjus on püsiv tasakaalu puudumine eluasemete nõudluse ja pakkumise vahel, kusjuures nõudlus püsib ajalooliselt kõrgel tasemel, samal ajal kui elamufond on jätkuvalt jäik ega reageeri turusignaalidele. Seetõttu on ülimalt tähtis tegeleda tulemuslikult eluasemete nappusega ja motiveerida sobival viisil turujõude. Tõendid näitavad, et hinnakontroll ja ranged turusekkumised on ebatõhusad, kuna need tekitavad ebakindlust, pärsivad investeeringuid ja heidutavad neid, kes võiksid aidata kõigil valitsemistasanditel tõhusalt pakkumist laiendada. Samamoodi on skvottimine nii tühjades hoonetes kui ka omaniku või juriidilise õigusega isiku kasutuses olevates hoonetes ning üüri maksmata jätmine üürnike poolt, kes rikuvad oma kohustusi, rünnak eraomandi, meie põhiväärtuste ja -õiguste vastu, kuna omanikel ei ole võimalik oma kodu tagasi saada, mis omakorda tekitab õiguskindlusetust ja toob kaasa pakkumise vähenemise.

Eluasemekriisiga tegelemisel tuleb kasutada kahest järjestikusest etapist koosnevat lähenemisviisi, nii et iga etapp tugineb eelmisele etapile. Esiteks tuleb märkimisväärselt suurendada eluasemete pakkumist, et leevendada turu struktuurilist tasakaalustamatust. Vastasel juhul võib nõudluse surve hindu tõsta ja taskukohasust vähendada. Teiseks tuleb toetada eluasemenõudlust, et tagada kõige enam abi vajavatele inimestele (eelkõige noortele ning madala ja keskmise sissetulekuga peredele) taskukohase eluaseme kättesaadavus, pakkudes rahalise toetuse mehhanisme, mis ei moonuta turgu ja põhinevad võrdsetel tingimustel.

Eluasemete pakkumise suurendamine

Liit seisab silmitsi kriitilise eluasemepuudusega ning pakilise vajadusega oma olemasolevat elamufondi ajakohastada ja täiendada. Elamuehitus vähenes 2024. aastal 5,7 % (pärast langust

[1] https://www.europarl.europa.eu/topics/et/article/20241014STO24542/tousvad-eluasemekulud-euroopa-liidus-faktid-ja-infograafikud

2,6 % võrra 2023. aastal[2]), mis seab sektori konkurentsivõime keerulisse olukorda ja rõhutab tungivat vajadust taastada selle suutlikkus reageerida turunõudlusele. Selle olukorra lahendamiseks tuleb kiirendada uute ehitus- ja renoveerimistegevuste tempot ja ulatust ning käesoleva raporti eesmärk pakkuda konkreetseid lahendusi praeguse languse algpõhjustega tegelemiseks.

Viimastel aastakümnetel täheldatud ebapiisavat ehitust ja alainvesteerimist aitavad selgitada mitmesugused tegurid. Nende hulka kuuluvad arendatava maa piiratud kättesaadavus, aeganõudvad ehituslubade väljastamise protsessid, õiguskindlusetus, ELi õigusaktide mõju sellistes valdkondades nagu energianõuete täitmine, ülemäärane maksukoormus elamuehitusele ja materjalihindade tõus, mis on ehituskulusid veelgi suurendanud. Elamuehituse stimuleerimiseks hõlmavad peamised tegevusvaldkonnad eelnimetatud tegureid, samuti kinnisvaraomandi tagamist, tootlikkuse ja innovatsiooni märkimisväärset suurendamist, oskustööjõu ligimeelitamist ja hoidmist ning sektori väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) toetamise tugevdamist.

Seetõttu peab liit ühtsel turul vähendama halduskoormust, lihtsustama loamenetlusi ja kaotama tarbetu bürokraatia. Sektorit takistavate õiguslike kitsaskohtade kindlakstegemiseks ja kõrvaldamiseks tuleb ehitust reguleerivat raamistikku põhjalikult auditeerida. Lisaks peab omandiõiguse kaitsest kui Euroopa Liidu põhiväärtusest saama Euroopa eluasemeteemalise arutelu nurgakivi, kuna õiguskindluse ning perekondade ja üksikisikute kaitse tagamine ei ole mitte ainult õigluse küsimus, vaid ka turu stabiilsuse ja investorite usalduse eeltingimus. Peale selle tegutsevad füüsilisest isikust ettevõtjad ELis peamiselt ehitussektoris (kokku 17 % kõigist ettevõtetest[3]) ning mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad, mis moodustavad kuni 95 % ehitus-, arhitektuuri- ja tsiviilehitusettevõtetest[4], on sektori peamine tööjõud ja sektori konkurentsivõime alus. Seetõttu ei saa neid tähelepanuta jätta ja nad vajavad erilist kaitset.

Rahastamise tagamine ja investeeringute hõlbustamine

Erainvesteeringute kaasamine on väga oluline, kuna avalik sektor üksi ei suuda lahendada likviidsuse puudujääki turul (sealhulgas sotsiaaleluruumide ehitamisel). Selle võimaldamiseks peavad liikmesriigid ja ELi institutsioonid looma tingimused, mis meelitavad ligi erakapitali, näiteks tugevdades ELi finantsstruktuuri selliste algatuste kaudu nagu hoiuste ja investeeringute liidu väljakujundamine või väärtpaberistamise kasutamine, mis suunaks rohkem piiriülest erakapitali eluasemeinvesteeringutesse.

Peale selle tuleks tõhusamalt kasutada Euroopa vahendeid erakapitali kaasamise edendamiseks, eluasemeinvesteeringute rahastamiseks avaliku või erasektori elamuühingute, omavalitsuste, piirkondade ning avaliku ja erasektori partnerluse kaudu, hõlbustades samal ajal ulatuslikke linnauuendusprojekte, mis võivad linnapiirkondi taaselustada ja elamufondi laiendada, kusjuures Euroopa Investeerimispangal on rahastamis- ja nõustamistegevuse kaudu toetav roll. Selleks et olemasolevaid avaliku sektori vahendeid maksimaalselt ära kasutada, tuleb ELi vahenditest toetuse saajatele tagada tõhusad, läbipaistvad, kaasavad ja õiglased jaotusmehhanismid ning suunata vahendid sinna, kus neid kõige rohkem vajatakse ja kus need võivad avaldada suurimat mõju. Kuigi avaliku sektori investeeringud on endiselt üldise

[2] https://build-up.ec.europa.eu/en/resources-and-tools/publications/eu-construction-faces-decline-and-challenges
[3] https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Self-employment_statistics
[4] https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/construction_en

lahenduse oluline osa, ei ole need kunagi piisavad ja vaja on meelitada ligi erakapitali.

Eluasemenõudluse toetamine

Linnakeskuste elanikkond kasvab, koondudes üha enam suurtesse ja keskmise suurusega linnadesse, ning maapiirkondade rahvastik väheneb. Samal ajal muutuvad ka vajadused, kuna perekonnad muutuvad väiksemaks[5], elanikkond vananeb[6] ja rändesurve suurendab demograafilisi muutusi[7]. Sellega seoses on oluline toetada noori, kes soovivad alustada iseseisvat elu, sealhulgas sihipäraste eluasemekavade ja hüpoteekide toetamise mehhanismide kaudu (nt tagatised noortele esmakordsetele ostjatele).

Lisaks süveneb olukord, kus elutähtsate kutsealade töötajad (nt arstid, õpetajad, majutusasutuste töötajad või turvatöötajad) ei saa endale lubada elukohta piirkondades, kus neid on kõige rohkem vaja. Selle probleemi lahendamiseks peame toetama perekondi, kaaludes eluasemega seotud kohandatud poliitikameetmeid, sealhulgas maksusoodustusi. Hoolimata tööturul osalemisest ei saa paljud inimesed endale vanematekodust lahkumist või iseseisvat elu lubada ja see ei ole alati isikliku valiku küsimus.

Lõppmärkused

Selleks, et mõista seost eluaseme kättesaadavuse, majandusliku tootlikkuse ja konkurentsivõime vahel, tuleb hankida paremat tõendusmaterjali ning parandada võrreldavate andmete ja usaldusväärsete näitajate kogumist ja kasutamist Euroopa tasandil. Usaldusväärsete ja üksikasjalike andmeteta on mõistlik poliitikakujundamine võimatu. Keeruliste probleemide lahendamiseks on vaja sihipäraseid lahendusi, mis peaksid põhinema tõenditel ning austama kohalikku ja piirkondlikku pädevust, tuginedes subsidiaarsuse põhimõttele ja alt-üles-lähenemisviisile.

Eluase ei ole kogu Euroopas teisejärguline küsimus, vaid alus, millele tugineb stabiilsus, perekond ja meie kodanike tulevik. Eluasemekriisiga toimetulek tähendab noortele põlvkondadele ja perekondadele kindlustunde pakkumist tuleviku ülesehitamiseks. Kodanikud ootavad õigustatult lahendusi. Meie ülesanne on see probleem lahendada, jätta kõrvale ideoloogilised dogmad ja teha koostööd inimeste elu parandamiseks. Kui seda ei tehta, ohustab see meie väärtusi, demokraatlikke ühiskondi ja Euroopa konkurentsivõimet.

Kõigil eurooplastel peaks olema koht, mida nad saavad koduks nimetada, kuna see on esimene samm unistuste täitumise, õigluse ja, mis kõige tähtsam, vabaduse poole. Euroopa tulevik, sealhulgas tema majandus, heaolu ja konkurentsivõime, sõltub selle võimaldamiseks õigete tingimuste loomisest.

[5] https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Young_people_-_family_and_society
[6] https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing
[7] https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_to_and_from_the_EU